

①

Systemets kolonialisering av livsverdenen

Livsverdenen er den hverdagslige delen av samfunnet hvor den sosiale interaksjonen mellom aktører finner sted. Etter som samfunnet blir mer avansert og produksjonen gir større avkastning, blir det en stadig større og mer kompleks arbeidsdeling. Samfunnet blir stadig mer differensiert for å ivareta samfunnets behov. Arbeidsoppgavene og deres tilhørende fagområder blir stadig innsnevret, og det utvikles en ekspertkultur.

Dette er en del av systemet, eller systemene, som utvikler seg som en samfunnsmessig overbygning. Denne spesialiseringen er avhengig av tillitt fra samfunnets medlemmer. Strukturene får dermed utvikle seg i stadig mer avanserte former. Strukturene utvikler en egen rasjonalitet og logikk, som ofte blir abstrakt og distansert fra livsverdenen.

Disse systemene eksisterer ~~for seg selv~~ i utgangspunktet fordi de har en funksjon i samfunnet. Når denne funksjonen utøves, utøves det overfor livsverdenen.

Føren er når systemet blir så komplekst at det blir lukket i den forstand at det bare er tilgjengelig for ekspertene som er en del av den. Når systemene så utøver sin funksjon i samfunnet kontrollerer, regulerer og styrer den ut fra en rasjonalitet som er utilgjengelig for livsverdenen. Systemet kolonialisere sin egen sosiale forutsetning, som er livsverdenen.

Mange vil idag kunne argumentere for at det statlige byråkratiet utgjør et slikt system, kallefall i noen grad. Retningslinjer, vedtekter og bestemmelser fra statlige organ oppleves ofte som uforståelig for medlemmene i samfunnet som

Emnekode : SV 209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 2 av 9

rammes og reguleres av systemet. I denne prosessen kan man miste den sosiale konsensus og forutsetningene for systemet.

①d) Habitus

Habitus er et av Bourdieus mest kjente begrep. Bourdieu ville forene de to perspektivene subjektivitet og objektivitets perspektivet. Disse retningene har nærmest motsatte forklaringer på sosiale system og menneskelige samfunn. På den ene siden mener de aktororienterte at samfunnets sosiale strukturer og system er et direkte resultat av menneskelig handling, mens de struktur og systemorienterte mener at det er systemet som påvirker ~~den~~ aktørens tanker og handlinger. Bourdieu mente, i likhet med f.eks. Giddens, at dette var utilstrekkelig som forklaring. Han mente at sosial handling skaper strukturer samtidig som de påvirker aktørenes motivasjon og handlinger.

Mer interessant var det for Bourdieu hvordan sosial handling og samhandling fant sted. Han brukte begreper som aktor og struktur, men utvidet disse til å omfatte også det som ligger i mellom disse nivåene. Han utviklet begreper som

Emnekode : SV-209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 3 av 9

sosialt rom og sosialt felt. Disse begrepene beskriver forenklet sagt arenaer, ikke fysiske, for sosial samhandling. Habitus er et mer abstrakt begrep som er lett å forstå, men vanskelig å forklare. Jeg har sett begrepet beskrevet som "det vi bare vet". Dette minner veldig om fenomenologiens common-sense begrep, og er ikke helt dekkende. Habitus er på en måte handlingsrommet innenfor det sosiale rommet eller feltet. Habitus setter på en måte spillereglene for sosial samhandling uten at det er snakk om statiske regler. Habitus henger sammen med både det sosiale rom og aktørenes roller, og er et dynamisk begrep. Habitus er det udefinerte som vi får grep på gjennom noe tid og erfaring. De fleste vil kunne seg igjen i følelsen av å begynne i en ny klasse, i en ny jobb eller være middagsgjest i en ny vennegjeng. Den usikkerheten man først kjenner på, som siden går over i en internalisert oppføttelse i oss av dynamikken og samspillet. Det handler ikke bare om å finne sin rolle, men å få grep på dynamikken som eksisterer som er bundet både til aktører, strukturer, tid og rom. En ny aktør vil også kunne endre premissene, og det abstrakte, udefinerbare og flytende som ligger i begrepet habitus vil kunne endres.

Emnekode : SV-209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 4 av 9

② Modernitet

De enorme endringene som verden har opplevd de siste hundreårene har dannet grunnlag for alt av sosial og sosiologisk teori. Det er et resultat av et menneskenes liv og verden har blitt totalt endret.

Siden kolonialisering og industrialisering fra 1700-tallet, har livet til de fleste mennesker blitt radikalt endret. Sentrale ~~endringer~~ endringer er økt produksjon som har ført til sentralisering; arbeidsdeling; klassekiller; migrasjon og kjernefamiliens fremvekst, for å nevne noe. I kjølevannet av dette kom sosiale bevegelser for kvinners rettigheter; barndom og ungdom ble anerkjent som egne grupper; utdanning for alle og økte muligheter for sosial mobilitet.

Alle disse stikkordene er sentrale for modernitetsbegrepet.

~~Et eksempel på dette er vestlige verdens økonomiske styrke på 1900-tallet som ble dominerte av USA på verdensmarkedet, produserte varer, og så videre.~~

Etter 2. verdenskrig skjedde det på nytt store endringer ved at maktforholdene i verden stabiliserte seg mer (fra et vestlig perspektiv); USA mistet ^{noe} sin totale dominans politisk; nye grupper i arbeidslivet oppstod med en tilhørende middelklasse som oppstod. Verden opplevde en ny stabilitet med avkolonialisering, demokratisering, kvinners inntog i arbeidslivet osv. Man opplevde også en økt global bevissthet, blant annet ved at amerikanere og andre vestlige fikk rapporter i media fra krigens brutalitet i Korea og Vietnam. Frihets tanken ble utvidet, og det oppstod bevegelser som opprøddet ~~de~~ rettigheter for tidligere marginaliserte grupper; minoriteter, homofile osv. Etterhvert ble konsumerkulturen stadig viktigere ettersom

Emnekode : SV-209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 5 av 9

"Fordism" representerte hvordan alle skulle få tilgang til et materiell velstand. Media fikk en stadig større rolle, og har for lengst stått fastet sin posisjon som den fjerde statsmakt.

Disse endringene førte til at akademikere i noen kretser begynte å snakke om postmodernitet, fordi man mente at samfunnet hadde endret seg så radikalt at det var snakk om et brudd med moderniteten.

Felles for Beck, Baumann og Giddens er at de alle tre er teoretikere som på ulike vis mener at dagens samfunn (avgrenset til vestlige samfunn) ikke representerer et klart brudd med moderniteten, men at man i stedet kan snakke om en senmodernitet. Beck mener at mye har endret seg, blant annet politisk. Støtens primæroppgave var tidligere å beskytte sine innbyggere mot sult og epidemier, mens det i dag hovedsakelig handler om å beskytte individets rett til selv å definere sitt liv; en beskyttelse av livsstilvalg. Individet er blitt mye mer fristilt til å forme "sin egen biografi" enn tidligere, og staten bistår med å regulere og sanksjonere disse mulighetene.

Giddens har lagt enkelte premisser for modernitet i forhold til at menneskene kontrollerer sine omgivelser, at samfunnet differensieres og sentraliseres og at det oppnås konsensus rundt fordeling av byrder og goder. Han ser slik ikke noe klart brudd, men i stedet at det er snakk om endringer. Videre mener Giddens at det sosiale systemets dualitet, hvor aktør og struktur er gjensidig muliggjørende er en forutsetning for dagens modernitet. Det er slike sett som ser som en naturlig utvikling skapt av systemenes dualitet. Utgangspunktet til Giddens er aktøren som et fritt, tenkende individ, og en slik utvikling er derfor langt fra deterministisk. Selv om Giddens også ser

Emnekode : SV-209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 6 av 9

urovekkende trekk ved dagens samfunn, ser han det som en naturlig konsekvens, hvor menneskene i høy grad "har seg selv å takke".

Baumann er langt mere skeptisk. Baumann brukte først begrepet postmodernisme, men forlot det for sitt eget begrep "liquid modernity". Han mener dagens samfunn ikke representerer et brudd med noe påfølgende nytt, men en utflytning av modernitetens samfunnsstrukturer.

Der hvor det før var klare strukturer, er nå alt utflytende og udefinert. Den tidligere forutsigbare verden er nå blitt veldig uspredsigbart. Det som var der i går, kan være ~~endret~~ endret i morgen.

Baumann er også veldig kritisk til mediekulturen. Han mener at virkeligheten nå medieres og presenteres i en hypervirkelighet som fremstår som like virkelig som "vinden i håret".

Alle kan kjenne seg igjen av enkelte av disse trekkene.

En av de mest sentrale trekkene i dagens samfunn som alle tre har hatt en mening om, er individualiseringen. Der hvor individet tidligere var bundet av økonomiske, politiske, familiære og kulturelle rammer, står hun i dag mye friere. Skomakerens sønn kan bli minister, og ministerens sønn kan bli surfeinstruktør i

Australia. Dette er muligjort av utvidelse av velferdsstaten og universelle goder som utdanning for alle.

Mange ser på dette som frihet, mens andre mener individet i dag står i en vanskelig posisjon når identitet ikke er fastsett men må skapes gjennom valg.

Her kan man fort se fæne i Baummanns hypervirkelighet i det de ~~retusjerte~~ retusjerte reality deltakerne og karaktærene fremstår som reelle rollemodeller. Dette vil kunne føre til urealistiske forventninger hvor fellet er desto større

Emnekode : SV-209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 7 av 9

for individet som ikke lykkes. ~~Pa~~ På denne måten kan individet oppleve en fremmedgjening når ingen fastlagte grupper gir tilhørighet og den ønskede identiteten ikke innfris. Samtidig kan den såkalte hypervirkeligheten også bidra til individets frigjøring for å vise mangfold og muligheter individet aldri eller ville hatt tilgang på.

Der hvor du inngikk i produksjonen avgjorde tidligere i stor grad din identitet utad. Nå skal vi shoppe vår identitet helt fritt for å vise verden hvem vi er. Denne tilsynelatende flytende virkeligheten av muligheter skjuler likevel maktostrukturer, noe Bech har påpekt. Er vi virkelig frie? Konsumismens og kapitalismens logikk tilsier at konsumentene fritt skal kunne velge for at markedskraftene skal regulere seg selv. Men de fleste av oss vil være enig i at vi la oss på vei styres til våre konsumvalg av ulike krefter. Vi forføres av konsumismen.

Samtidig vet vi at selv om det som Bauman påpeker er mye som er i endring, er det likevel mye som består. De aller fleste harner på et tidspunkt i en kjernefamiliesituasjon, selv om vi ikke er gifte. 90% av oss der får mil unne der vi ble født, selv om vi kunne flyttet til Bora Bora om vi virkelig ønsket det. Jeg mener det viser at selv om mulighetene åpner seg og mye blir mer uforutsigbart, er de fleste mennesker ennå ~~ikke~~ i liknende livssituasjoner som for 50 år siden. Folk flest er ikke postmoderne.

Mye av det samme kan sies om andre sentrale trekk ved vårt moderne samfunn, som det politiske liv. ~~Pa~~ Og som i mange andre tilfeller behøver unntakene reglene. De fleste av oss lar oss behagelig forføres av konsumismen fordi det er så mye lettere å ta stilling til om du skal kjøpe vanlig eller mini iPad, enn om man burde starte en politisk

Emnekode : SV-209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 8 av 9

folkebevegelse mot regimet i Syria. Men noen gjør rett opp det. Staten og politikere opererer under helt andre betingelser nå enn tidligere ved at befolkningen i stor grad ~~for~~ forserger seg selv, og ikke blander seg så mye parti hvordan ting styres. Media har overtatt som kritiker.

Men selv om politikere i dagens samfunn har mindre innflytelse på verdensbasis som nasjonalstat, og regulerer mer på regionalt og lokalt plan, er det fremdeles goder og byrder som skal fordeles.

Det kan tenkes at Baumanns begrep om "liquid modernity" også kan handle om tempo. Endringer skjer stadig raskere. Men det betyr ikke at endring representerer noe nytt. Faren ved sosiologiens modernitetsanalyser er at det historiske bakteppet ikke vies mye oppmerksomhet. Det som er spennende er om endringene vi ser vil stoppe opp på noe tidspunkt, eller om de mange endringene vil føre til et definitivt brudd med moderniteten. Ifølge Giddens teori om systemets dualitet, vil begge deler være mulig.

Igen har vi definitive unntak til oppfatning om den ustabile sekulmoderiteten hvor menneskene stort sett er oppbitt av seg selv og ~~personer~~ sine umiddelbare omgivelser mens staten tilrettelegger for konsumenter og produsenter. Vannstyre i ~~Europa~~ enkelte europeiske land fører ungdom på gøtene i telt men ikke har sett siden Vietnamkrig-demonstrasjonene. Ungdommen som protesterte de hadde forøvrig oftest en jobb å gå til, og synes ikke det var like viktig å demonstrere mot krig i Afghanistan, Midtøsten, Latin-Amerika noen år senere har de hjerte hram for jobb i sin nye Ford. Vi ser i dag bevegelser hvor anonyme aktivister bidrar

Emnekode : SV-209
Kandidatnr. : 4904
Dato : 29.05.13
Ark nr. : 9 av 9

til å styrte regimet i Egypt fra et markert gutterom i Iowa.
Kanskje er ikke disse bevegelsene noe viktig tegn på store
endringer. ~~Det er faktisk å spekulere at det er noe~~
~~Det som~~

Jeg mener at de nevnte teoretikerne har mye rett i sine
analyser om at selv om mange aspekter ved dagens samfunn
er i rask endring i forhold til tidligere, ~~men~~
er det fremdeles å anse som en fortsettelse av elementene
som definerte moderniteten. Det spennende blir å se om
jeg kan si det samme i 2033.